17. Tjörnin.

2 blöð fol. Annarsvegar á blöðin er ritað áskorum frá Stokkseyringum um að flytja oftar verk eftir Ísólf Pálsson, tónskáld, bróður Jóns Pálssonar.

Tjörnin

Morgunblaðið í dag minnist á samtal við mig í gær um fuglalífið á Tjörninni og er það allt rétt hermt. Fáein orð til viðbótar fylgja hér.

Tjörnin hefir sjaldan verið svo vatnslítil sem nú og er það af eðlilegum ástæðum: Að verið er að grafa fyrir hvorutveggja í senn, skolpræsi og ráðhúsi. Hið fyrrnefnda er væntanlega nauðsynlegt, en hið síðara – fyrirætlunin um byggingu ráðhúss á þessum stað, svo fráleit og [illegible], að ótrúlegt er, að bæjarbúar sætti sig við þá ráðstöfun; því hljóta að [illegible] þess, að af Tjörninni sé eigi numið úr einn [illegible] ferfetill til byggingar hvað þá meira, heldur beri að halda henni vel við og prýða á alla lund, enda er hún og hefir verið ein hin mesta gersemi bæjarins og prýði frá fyrstu tíð, þrátt fyrir alla vanrækslu og óhirðuna sem á því hefir verið. En hvað mætti gera til þess að prýða Tjörnina? m.a. þetta: Að stækka hólmakrílið þar, sem í henni er, og byggja þó fleiri, t.d. einn í syðri Tjörninni. Þegar hitaveitan er komin, þarf að leiða vatn, o.m.fl. í miðtjörnina, en þessari hafi þar afrennsli í [illegible]. Þegar rafmagn bæjarins er orðið svo mikið að sitthvað mætti af því missa, ætti að setja upp rafmagnsperur hér og þar umhverfis með ~~[illegible]~~ öllum Tjörnunum fram; mætti þá sjá mikla fegurð og ljósadýrð í bænum, og mundi það gleðja marga, unga og gamla, sem fengi að hafa það sér til augnagamans og yndisbóta. Þetta yrði til þess, að margur unglingurinn mundi fremur velja að koma sér að þessum stað, en í stað þess að sitja í reyki og svælu yfir svörtu kaffinu inni á einhverri knæpunni við fáránlegan hjal og [illegible] um allt og ekkert.

Suma hinna erlendu manna er voru hér á ferð fyrir fáeinum árum gengu undir að Tjörninni, staðnæmdust þá góða stund og litu hið fjöruga fuglalíf þar með aðdáun mikilli og undrun: Þeir sögðu: „Væri svona fallegur blettur til í miðri borginni, þar sem ég á heima, mundi mér og öðrum þykja hann svo mikilsverður fyrir menningu bæjarbúa minna, að vér mundum vilja verja til þess stórfé að halda honum vel við og prýða hann!" En nú sáu þessir menn þó Tjörnina í niðurlægingarástandi hennar: fulla af grænu slýi, tómum [illegible] hér og þar, smáum og stórum steinvölum í [illegible] og drasli, en þrátt fyrir þetta fundu þeir og sáu, að fjöldi barna var þarna á ferð með fullorðnu fólki og að börnin voru með fangið fullt af brauði, sem fuglarnir átu úr lófum þeirra, svo spakir voru [illegible] fuglar orðnir eftir nokkur ár, og ferðamennirnir léðust mjög að þessu og glöddust yfir því, en þeir undruðust jafnframt [illegible] og vanræksla væri, hinna eldri, að skeyta því engu þótt engin prýði sæist til þess að hirða betur um þennan stað en gert var og látið við það sitja.

Hið mikla át og ólyfjan ~~Vitanlega er stíð og [illegible] hin mikla ólyfjan~~, sem safnast hefir fyrir í Tjörninni undanfarin ~~[illegible]~~ ár ~~[illegible]~~ aldir, er hinn mesti þyrnir í augum manna og vit. Þeir þóttu [illegible] til þess, að losna við ófögnuð þennan, né heldur komu honum [illegible] frá sér: Menn segja: „Það þarf að hreinsa Tjörnina!" Þetta er hin mesta nauðsyn og þeir sem nú eru látnir ~~[illegible]~~ að undirbúningi uppgraftar fyrir hið margumtalaða ráðhús, hefði getað valið til þess

farin

Vér undirritaðir útvarpshlustendur leyfum oss hér með að mælast til þess við hið háttvirta útvarpsráð Ríkisútvarpsins, að því mætti þóknast að fela tónlistardeild þess að flytja meira framvegis en áður af hinum alþýðlegu og vinsælu sönglögum og tónverkum eftir Ísólf sál. Pálsson.

Vér getum að vísu hugsað oss, að söngvarar þeir eða aðrir tónflytjendur útvarpsins, a.m.k. sumir þeirra, muni e.t.v. vilja ráða mestu um það sjálfir hvað þeir syngi eða flytji í útvarpinu, en að flestir þeirra hafi sniðgengið lög og tónverk Ísólfs Pálssonar, jafnvel fremur en annarra, muni stafa af því, að fæst af því sem hann samdi liggur enn fyrir í prenti og því þekki þeir það ekki, nema að litlu leyti, en hann mun hafa látið eftir sig rúmlega 100 lög og tónverk í handritum, sem bæði eru hugðnæm mjög og svo vinsæl, að þau eru í hvers þess manns vörum er þekkir þau, enda eru þau að flestra dómi er heyrt hafa og skynbærir á góða sönglist, svo ljúft og liðlega samin, að almenningur í landinu kýs að heyra þau sem oftast. Sálmalög hans eru andrík, þrungin af tign og tilbeiðslu, og Kvæðalög hans alþýðleg mjög, viðkvæm, létt og lipur, eitt meðal hins bezta, er samið hefir verið í þeirri grein af ísl. tónskáldum, enda var Ísólfur framúrskarandi hagyrðingur og söngvísmaður; vér álítum því, að lög hans og tónverk megi eigi falla í gleymsku eða fyrnast, heldur beri að kynna þau þjóðinni enn betur og miklu víðar en margt annað þess konar, er hún fær að njóta frá útvarpsins hálfu, og ber að þakka það en eigi lasta.

Vér berum svo gott traust til hins nýja útvarpsráðs, að vér vonum, að það muni vilja verða við þessum vinsamlegu tilmælum vorum og ótal margra annarra manna, er vér vitum, að gjarnan vildu styðja þetta mál vort, þótt eigi séu nöfn þeirra allra tilfærð hér.

Stokkseyri, 17. maí 1943.

Virðingarfyllst

Til

Útvarpsráðs Ríkisútvarpsins í Reykjavík.

[illegible] heitasta sumarmánuði ársins; [illegible]
[illegible], jafnvel þótt það væri að [illegible] en þá mundi það mikla
af sem þar er valda nokkrum ódauni og óhollustu [illegible] heitasta
tíma ársins. Væri rétt að gera, þyrfti þetta lítinn [illegible] að valda.

Vatnsleysið í Tjörninni er [illegible] mjög fyrir fuglana: Finnast nú margir þeirra
hér í görðum og túnum, svo illa haldnir, að þeir eru að dauða komnir [illegible]
þeirra sem fastir í fiðri sínu og vængjum; þeim er vatnið nú, hið litla sem það er, engin
[illegible], það er [illegible] annað. Hefði [illegible]
með litlum tilkostnaði. Lögregluþjónn sá, [illegible] Salómonsson, sem [illegible] þessara fugla í
[illegible] til þess að [illegible], hefði bent mér á þetta og ráð það,
en hafa [illegible] úrbóta. Hinsvegar virðist [illegible] fuglar, [illegible]
o.s.frv. hafa [illegible] lítið vatn sé í Tjörninni. [illegible]
mér vel, né heldur, að vatnið sé svo mikið, að þær nái eigi að kafa til botns, [illegible]
[illegible], en [illegible] hér sjaldan og hafa eigi sést hér í vor, hvað sem því
veldur: Vatnið er þeim [illegible].

Það er þó sennilega versta plágan þarna sem annarstaðar, að minkar hafa verið
við Tjörnina og umhverfis. Þeir fara með [illegible], [illegible] fuglana. [illegible]
[illegible] í sig. Fuglarnir geta því eigi forðað sér undan þeim né flogið á brott. [illegible]
[illegible] skaðræðisgripi þessa, minkana, og [illegible]
hér í [illegible], og stóð þó eigi lengi á því að ég fengi [illegible] fyrir það. [illegible]
[illegible] í lítilli [illegible], því við [illegible]
annað hafði fram að færa, [illegible]
Tvíminkarnir [illegible] hér um [illegible], voru drepnir og að [illegible]
[illegible] eigi til fulls. Verða þeir áreiðanlega eigi [illegible] sem land allt, [illegible]
[illegible], svo og [illegible]
[illegible] hér í [illegible]
[illegible] 3–4 þeirra [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Eftirlitsmaður hefði verið [illegible]
[illegible] eftirlitsmanns var þar eftir. Hvernig er eftirlitið fólgið?

[illegible] Tjörninni. Ég hefði [illegible]
[illegible] (þ.e. [illegible]). [illegible]
[illegible] (bátum) [illegible]
[illegible]
[illegible] á brott og hefði það verið [illegible]

Ég hefði beðið um að [illegible]
[illegible]
[illegible] fyrir [illegible]. Þá hefði ég [illegible]
[illegible]
[illegible] annarstaðar [illegible] í þessu [illegible]
[illegible] (!) [illegible]: „[illegible]!“

Hér með leyfum vér oss virðingarfyllst að fara fram á það við hið háttvirta útvarpsráð Ríkisútvarpsins, að það láti tónlistardeild þess flytja meira framvegis en áður hefir verið af hinum vinsælu sönglögum og tónverkum eftir Þórólf sál. Pálsson.

Meðan hann dvaldi hér nyrðra á meðal vor og einnig eftir að hann fluttist til Reykjavíkur, áttum vér oft þess kost, að heyra hin alþýðlegu og undur-fögru smá-sönglög eftir Þórólf og einnig nokkur stærri tónverk eftir hann, er öll þóttu eigi einungis hugðnæm mjög, heldur og áhrifamikil og allstórfengleg að túlkun og formi. Mjög fátt af þessu mun hafa verið gefið út nema hefti eitt, er Fjóla nefndist, en vér vitum, að Þórólfur hafði látið ~~eftir sig~~ um eitt-hundrað lög og tónverk eftir sig, svo mikilsverð og fjölleg, ~~að þau eigi það~~) að það sé fyllilega þess vert að hafist sé handa um útgáfu þeirra og munum vér stuðla að því eftir megni að það ~~komi~~ komist bráðlega í framkvæmd.

Allt það, er Þórólfur samdi fyrir söng og hljóðfæri er menn áttu kost á að heyra, var ~~þó~~ eigi einungis létt og lipurlega samið, heldur og þrungið anda-gift (t.d. sálmalögin) og viðkvæmni (hin undurfögru smálög hans), að það hefir hlotið aðdáun almennings um land allt og viðurkenningu, sem eitt hið besta er samið hefir verið af ísl. tónskáldum. Það er því eindregið álit vort, að það megi eigi leggjast fyrir róða, heldur beri að kynna það þjóð-inni jafnvel fremur en margt annað af því tæi er hún fær að njóta frá út-varpinu hálfu og betra að þekkja það en eigi betra.

Vér berum svo gott traust til hins nýja útvarpsráðs, að vér vonum að það vilji verða við þessum vinsamlegu tilmælum vorum.

17. maí 1943

Til útvarpsráðs Ríkisútvarpsins í Reykjavík